

CSATHI BÉLA*

Hogyan alakult ki a vizes blokk a Magyar Olajipari Múzeum szabadtéri kiállításában?

A hazai kútúrasi tevékenységnek a múltban voltak eredményes és kevésbé eredményes periódusai. Az első csoportba tartozott az alföldi fúrásoknál alkalmazott új fúrasi technológia, míg a másodikat jellemezte a szakszerűtlenül dolgozó emberek tevékenysége az 1890–1895 között az Alföldön végzett 943 db fúrás során. Amíg az olajiparban fokozatos állami bevezetésre került sor, a vízkutatás vonalán nem történt szervezett beavatkozás az állam részéről.

Az első lépés volt az 1928. június 28-án életbeléptetett rendelet, mely az artézi kútúrast külön képesítéshez kötötte.

A kútúróipar államosítása 1947-ben nagy jelentőségű volt a hazai kútúrás történetében. Az ezt követően megalakult vállalatok célja volt az elavult kézi és gépi fúróberendezések modernizálása, majd 1958. április 1-jével, a Vízkutató és Kútúró Vállalat megalakulásával a legfontosabb feladattá vált az államosítással örökölt, korszerűtlen és hiányos eszközállománynak a fokozatos kielégítése, a technológiai színvonal emelése.

A VIKUV intenzív fejlődésének időszakában **Budai László** igazgató felismerte a hazai vízfúrás múltja, szakmai múltunk műszaki alkotásai megőrzésének, megmentésének fontosságát és műszaki gyűjtemény létrehozását határozta el. Ennek értelmében megindult a vállalatnál az anyaggyűjtő munka.

A kezdeti időben csupán csak a **Zsigmondy Vilmos**sral kapcsolatos anyagok begyűjtése és feldolgozása volt a cél, majd 1968. október 17-én az Országos Vízépítőipari Napok keretében megnyílt Visegrád–Lepencén a „Zsigmondy Vilmos Emlékszoba”.

Az anyaggyűjtés következő fázisában a régmúlt idők anyagának összegyűjtésére hívta fel a vállalat vezetősége a dolgozók figyelmét.

A következő elképzelés volt a magyarországi vízkutatást bemutató zárt helyiségen kívül, ún. „élő” kiállítási terület létrehozása az eredeti fúróberendezések, gépi egységek és szerszámok bemutatásával, mivel lassan-lassan a vízkutatás területén alkalmazott berendezéseket, szerszámokat kivonták a használatból. Két választás adódott: vagy megsemmisíteni ezeket, vagy védelemben részesíteni.

A vállalat üzemvezetőségei is egyetértettek ezzel a gondolattal és vízbányászati skanzen létrehozását határozták el az 1980-as évek elején. A Lajosmizsei Üzemvezetőség területén megkezdődött a leállított fúróberendezések, szerszámok gyűjtése.

* Magyar Olajipari Múzeum, 8900 Zalaegerszeg, Wlassics Gyula utca 13.

Sajnos, pénz és egyéb problémák miatt a legnagyobb erőfeszítéssel sem sikerült a bemutatóteret létrehozni, csupán egy-két torony, berendezés felállítására került sor.

Ahogy gazdagodott Lepencén az emlékszoba – mely később gyűjtemény lett – anyaga kiegészült a vállalat anyagával, a lajosmizsei skanzen létrehozása egyre háttérbe szorult, de azért anyag továbbra is gyűlt.

A VIKUV átalakulása nyomán felmerült mind a „Zsigmondy Vilmos Gyűjtemény”, mind pedig a Lajosmizsén tárolt, összegyűjtött anyag sorsáról való döntés. Ezzel kapcsolatban tárgyalásra került sor a Magyar Környezetvédelmi Múzeummal (MKK) és a Magyar Olajipari Múzeummal (MOIM), melynek eredményeképpen mindkét részleget a MOIM átvette és vállalta mind a gyűjtemény, mind pedig az összegyűjtött berendezések szakszerű elhelyezését, megőrzését.

1994 végén elszállították Lajosmizséről az összegyűjtött anyagot Zalaegerszegre, a MOIM telepére. Ezzel ezek az egységek elkerültek a rokon ágazat, az olajipari egységek gyűjteményébe, és a fűrésszel kapcsolatos berendezésekkel bővült a skanzen állománya.

A következő években a „Zsigmondy Vilmos Gyűjtemény” most már „MOIM Zsigmondy Vilmos Gyűjteménye” néven még mindig Lepencén maradt anyaga tovább szaporodott, majd a gyűjtemény anyaga 2000-ben került Zalaegerszegre, ahol a MOIM központi épületében kapott megfelelő helyet, míg a tárgyi bemutató rész anyagát 2001-ben szállították a múzeumba. Ennek átalakítása, bővítése folyamatban van és 2003-ban kerül sor a megnyitásra. A gépgyűjtemény egységeit átjavítás, festés után az olajipari létesítmények mellett, az ún. „vizes blokk”-ban helyezték el. E szabadtéri kiállítás ünnepélyes megnyitására 1999. szeptember 9-én került sor, mely alkalommal **Borda László**, a VIKU Rt. vezérigazgatója adta át a MOIM-ba került vízfűrésszel kapcsolatos berendezéseket, szerszámokat.

Az összegyűjtött vízfűrésszel kapcsolatos berendezések sorsával kapcsolatos sikeres döntésre akkor került sor, amikor az országban a műszaki múzeumok, gyűjtemények helyzete egyre nehezebb lett. Az ismertetett eset jól példázza, hogy egy életképes múzeum, a MOIM, segítségre sietett a „Zsigmondy Vilmos Gyűjtemény” és a vízfűrésszel kapcsolatos berendezések részére összegyűjtött berendezéseknek méltó helyre juttatásával.